

(ก)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมการสอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลคลองลาน คณะครู-อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนที่ให้ความสะดวกด้านสถานที่และการบริการต่าง ๆ อย่างดีตลอดระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการวิจัย ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะครูปฐมวัยผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนมีความตั้งใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการวิจัย และคณะครูปฐมวัยเกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ผลงานเป็นที่ภาคภูมิใจ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะครูปฐมวัยทุกคนที่ให้ความร่วมมือตลอดการดำเนินงานของโครงการวิจัย

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่สนับสนุนทุนงบประมาณแผ่นดิน ปี 2550 ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

มิถุนายน 2552

ชื่อเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมการสอนระดับปฐมวัย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุณี บุญพิทักษ์ และคณะ

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปีงบประมาณ 2550

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมการสอนเด็กปฐมวัย และการสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูผู้สอนเด็กปฐมวัย เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดนิทรรศการนำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การนิเทศ และการศึกษาคูงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้การสรุปเชิงอุปนัยเป็นเทคนิคการสรุปข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผู้เข้าร่วมโครงการได้แก่ ครูผู้สอนชั้นปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองลาน จำนวน 27 คน และอำเภอปางศิลาทอง จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน ผลการวิจัยสรุปขั้นตอนการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน

1. ขั้นตอน การเริ่มต้น การเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ และ โรงเรียนที่เป็นสถานที่จัดกิจกรรมตลอดการดำเนินโครงการได้เลือกโรงเรียนอนุบาลคลองลานเป็นสถานที่จัดกิจกรรมและครูสอนชั้นปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอคลองลาน และอำเภอปางศิลาทองเข้าร่วมโครงการใช้เกณฑ์การพิจารณาเป็นโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลจากอำเภอเมือง คณะครูมีความต้องการสมัครใจเข้าร่วมโครงการ และการเดินทางไปมาสะดวกของทีมนักวิจัย

2. ขั้นตอน การดำเนินการ ในขั้นตอนการดำเนินการนี้ใช้เทคนิคการใช้บัตรคำเป็นเครื่องมือแสดงความคิดเห็น ด้านปัญหาและความต้องการการพัฒนาของครูปฐมวัยได้ประเด็นความต้องการได้แก่ ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน การสอนแบบโครงการ เทคนิคการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ซึ่งได้จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการสอนแบบโครงการ การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเขียนแผนบูรณาการพหุปัญญา การผลิตสื่อเกมการศึกษามิติสัมพันธ์ และการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาสมองเด็กปฐมวัย ซึ่งคัดเลือกวิทยากรที่มีความชำนาญทั้งทฤษฎี และการปฏิบัติ วิทยากรเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรม ลงฝึกปฏิบัติมากกว่าการบรรยาย มีการส่งเสริมให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์จริง และต่อเนื่อง โดยหลังการอบรมหนึ่งเดือนให้นำผลงานมาจัดนิทรรศการพร้อมนำเสนอแลกเปลี่ยน

(ค)

เรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การนิเทศเยี่ยมชมตามโรงเรียน และพาศึกษาดูงาน การจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก กรุงเทพฯ และโรงเรียนอนุบาลระยอง จังหวัดระยอง

3. ขั้นตอน สรุปผลการดำเนินการ คณะครูผู้เข้าร่วมโครงการ สะท้อนผลการเข้าร่วมโครงการ เกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการนำไปใช้ปฏิบัติจัดกิจกรรม การสอนพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งสี่ด้านได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตระหนักเห็นความสำคัญของบทบาทครูปฐมวัยในการสร้างรากฐานชีวิตของวัยเด็ก มีความสุขและภูมิใจที่ได้เป็นครูปฐมวัย

บทเรียนจากงานวิจัย

ในการศึกษางานวิจัยการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมการสอนเด็กปฐมวัยครั้งนี้เกิดบทเรียนจากงานวิจัย พอสรุปเป็นภาพรวมทั้งหมดได้ว่า การเลือกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญมาก ผู้วิจัยต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบ ใช้เกณฑ์ความยินดีสมัครใจเข้าร่วมโครงการ การเดินทางที่สะดวกของนักวิจัย และผู้บริหารให้การสนับสนุน ประเด็นปัญหาและความต้องการในการพัฒนาต้องมาจากความต้องการที่แท้จริงของครู โดยการจัดเวทีให้ทุกคนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ในบรรยากาศที่สบายไม่เครียด การใช้บัตรคำ ช่วยให้เวลากระชับ ได้ข้อมูลมากตามที่ต้องการ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการตามประเด็นความต้องการและใช้วิทยากรที่เชี่ยวชาญทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เน้นให้ลงปฏิบัติมากกว่า ฟังบรรยาย ส่งผลเชิงบวกต่อผู้เข้ารับการอบรมอย่างมาก การนัดพบกันหลังจากการอบรม เพื่อนำเสนอผลงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นวิธีการสร้างเงื่อนไขให้เกิดการนำสิ่งที่ได้จากการอบรมไปใช้ให้เกิดผล และสร้างความต่อเนื่องของการพัฒนาตนเอง นอกจากนั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ที่เกิดจากการปฏิบัติในโรงเรียนของตนเองเป็นการขยายผลของความรู้ให้กว้าง และสร้างเครือข่ายของกลุ่มได้อย่างดี วิธีการการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของนักวิจัยและคณะครูปฐมวัย นักวิจัยต้องลดบทบาทของตนเองในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ต้องให้ทุกคนเกิดความรู้สึกเท่าเทียมกัน ไม่มีการเปรียบเทียบแข่งขัน หรือประกวดผลงาน สร้างให้บรรยากาศมีความเป็นพี่น้อง หรือเพื่อนครูปฐมวัย ส่งผลให้เกิดความเป็นทีม และพบว่า การมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เห็นผลลัพธ์ของกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นกิจกรรมที่ไม่ยาก ทุกคนสามารถปฏิบัติได้ มีผลต่อกำลังใจและความมั่นใจ เกิดความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ อยากสร้างชิ้นงานต่อไปเรื่อย ๆ การทบทวนประสบการณ์หรือ การถอดบทเรียน (After Action Review) เป็นวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งที่มีผลต่อการสรุปความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะการคิดเชื่อมโยง คิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ซึ่งในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมถอดบทเรียน (After Action Review) พบว่า ครูปฐมวัยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการสอนมากขึ้น การจัด

(ง)

กิจกรรมทุกกิจกรรมในโครงการวิจัยพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยที่ให้ครูปฐมวัยมีส่วนร่วมในทุก
ขั้นตอน บรรยากาศการจัดกิจกรรมทุกครั้งไม่เครียด ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกสบาย ผ่อนคลาย
เนื้อหาและวิธีการตรงกับความต้องการ เหมาะสม สอดคล้องกับบริบท มีผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการ
เกิดความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ ต้องการเรียนรู้ สามารถนำความรู้สู่การปฏิบัติ และมีผลต่อการสร้าง
เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รักการสอนเด็กปฐมวัยของตน

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

The Development of Early Childhood Teachers' Competency in Early childhood instructional activity under Kamphaeng Phet Educational service Area Office 2

Researchers: Asst. Prof. Sunee Boonphitak, et al.

University: Kamphaeng Phet Rajabhat University, 2550

Abstract

The purposes of this research were to develop early childhood teachers' competency in early childhood instructional activity and to build good attitudes toward early childhood teaching profession. This research was an operations research by using interview, observation, workshop, exhibition, learning exchange, advice and study trip. The data was analyzed by inductive conclusion which was summarized and presented by descriptive analysis. The sample consisted of total 30 early childhood teachers namely, 27 teachers from primary school in Klonglan district and 3 teachers from Pangsilathong district.

The results of the study were as follows:

1. Selecting the participants and the school. Klonglan primary school and early childhood teachers in Klonglan district and Pangsilathong district were selected as the participants. The selecting criterions were of the school far from Maung district, teachers who were willing to participate in the project and the researcher team was available.

2. The tools used to survey the opinion, problem and needs on development of the early childhood teachers were conducted by card method. The finding was that the teachers needed to know classroom research, project-based teaching, and special training activity. The workshop on project-based teaching, classroom research, movement and exercise activity, experience enhanced activity, multi-intelligence plan writing, educational game production and early childhood's brain development was conducted by skilled lecturers. The lecturers had the participants practice rather than listen to the lecture and urged them to apply what has learnt to apply in the real situations. After workshop, the teachers' works were exhibited and presented for the sake of knowledge exchange. The teachers were not only advised, but also taken to visit the early childhood

educational management of Wat Prarinayok primary school, Bangkok and Rayong primary school, Rayong province.

3. The result of teachers' participation indicated that they developed their knowledge, understanding and brought what they have learnt to develop 4 skills of early childhood instruction as follows: physical, emotional and social and intellectual aspects. The teachers realized the value of early childhood teacher's role. They were happy and proud to be the early childhood teachers.

Research Lesson

A study on the development of early childhood teachers' competency in early childhood instructional activity can be concluded that location selection and target group were the most important. The willingness of participants, the journey availability of the research team and the support from the administrator were also important. The problem and need on development must derive from the true need of teachers. A seminar should be provided for the teachers to feel free to express their attitude. The card method could save time and acquire the needed information. Workshop and the skilled lecture should emphasize the practice rather than listening to the lecture because this will be more useful for the participants. The meeting after workshop was beneficial because the participants could present their works and exchange their knowledge and carry on self development. In addition, an exchange of learning experience from what they have learnt in the school could expand knowledge widely and build other networks. The researchers had to reduce the roles in conducting activities, conversely, should give a chance to participants and make them feel happy. The result was that all of the participants worked in team well, and all of whom could join the activities happily. This technique made them confident and enthusiastic to go on creating new works. Experience review or after-action review was a learning method that affected learning review, understanding, linking thinking, critical thinking, and analytical and synthetic thinking. Having used the activity of after action review, it found that the early childhood teachers exchanged the learning experiences among themselves and understood the instructional activity more. The teachers who participated in the activities were happy and relaxing. The project was related to their needs. This made them enthusiastic to learn and to apply their knowledge in the real situations. In addition, they had good attitude toward teaching profession and loved teaching early children.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(ก)
บทคัดย่อภาษาไทย	(ข)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(จ)
สารบัญ	(ซ)
บทที่ 1 หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
คณะครูปฐมวัยร่วมโครงการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	5
ประเด็นที่หนึ่ง หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	5
ประเด็นที่สอง พัฒนาการของเด็กปฐมวัย	25
ประเด็นที่สาม การพัฒนาครู	32
ประเด็นที่สี่ ครูปฐมวัย	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
วิธีดำเนินการวิจัย	44
บทที่ 4 ผลการดำเนินการวิจัย	52
ขั้นตอนการเริ่มต้น	52
ขั้นตอนการดำเนินงาน	54
ขั้นสรุปผลการดำเนินงาน	63

(๗)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	64
สรุปและอภิปรายผล	64
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	
- ภาพการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยด้านการจัดกิจกรรมการสอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2	74

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร